

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 123/2020-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou Barger Prekop s. r. o., Mostová 2, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Romana Prekopa, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 45/2017 z 31. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2018 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách „TOS“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 45/2017 z 31. júla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 2 Cb 68/2010-132 zo 7. mája 2014 vyhovel žalobe a zaviazal žalovaného obec [REDAKOVANÉ] zaplatiť sťažovateľke (žalobkyni) 143 185,34 eur s príslušenstvom (zamietol časť žaloby týkajúcu sa úroku z omeškania za 26. august 2010) a nahradiť jej trovy konania. Súd prvej inštancie konštatoval, že predmetom žaloby je nezloženie alikvotnej časti nákladov spojených s rekultiváciou „starej časti“ skládky odpadov v [REDAKOVANÉ], ktorej predmetom podľa čl. II dohody z 3. decembra 1997 je záväzok žalovaného uhradiť časť nákladov spojených s rekultiváciou starej skládky odpadov v [REDAKOVANÉ] vypočítaných v zmysle projektovej dokumentácie na rekultiváciu starej skládky.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) o odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 1 Cob 13/2015-303 z 21. decembra 2016, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu sťažovateľky (žalobkyne) zamietol a žalovanému priznal voči sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že okresný súd nesprávne právne posúdil platnosť dohody o úhrade alikvotných nákladov spojených s rekultiváciou „starej časti“ skládky odpadov uzavretej medzi účastníkmi 3. decembra 1997 (ďalej len „dohoda“), a dospel

k záveru, že dohoda medzi právnym predchodcom sťažovateľky (žalobkyne, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a žalovaným je neplatná, a to v zmysle § 12 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 606/1992 Zb. o nakladaní s odpadmi (ďalej aj „nariadenie“). Odvolací súd zároveň konštatoval, že na platnosť dohody nemá vplyv ani vyhlásenie obce [REDACTED] v zastúpení bývalej starostky z 31. decembra 1997 (ďalej len „vyhlásenie“), o akceptácii povinnosti obce podieľať sa na nákladoch na rekultiváciu v období od 2. januára 1997 do 31. decembra 1997, ktoré je podľa jeho názoru v rozpore s § 9 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a zároveň je aj v rozpore so zásadami obce [REDACTED] pre hospodárenie s jej majetkom z 13. marca 1995 (ďalej len „zásady hospodárenia“). Predmetné vyhlásenie bývalej starostky nebolo schválené zastupiteľstvom obce, čo spôsobuje zároveň jeho absolútnu neplatnosť.

4. Sťažovateľka je presvedčená o tom, že *«krajský súd nesprávne interpretoval Nariadenie a Zákon o majetku obcí. Konkrétne, Nariadenie nepodmieňovalo postavenie prevádzkovateľa súhlasom alebo akýmkoľvek iným správnym rozhodnutím; na účely Nariadenia bol prevádzkovateľom subjekt, ktorý skládku fakticky prevádzkoval. Platnosť Dohody preto nemohla závisieť od „preukázania“ právneho postavenia Obce, ale od faktického prevádzkovania Starej skládky Obcou, ktorú strany nespochybnovali. Zároveň, Vyhlásenie nepodliehalo schváleniu obecným zastupiteľstvom v zmysle Zákona o majetku obcí (resp. ani Zásad hospodárenia), pretože nepredstavovalo dohodu, ale iba voľbu spôsobu splnenia už dohodnutého záväzku (t. j. Dohody) v zmysle § 327 Obchodného zákonníka.»*. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie odôvodnené tým, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa § 447 písm. c) CSP, a v relevantnej časti odôvodnenia uviedol:

«16. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 C. s. p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 C. s. p. môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a pod.), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18. Právnu úpravou dovolania v C. s. p. sa sleduje nielen náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky (a „zaplnením bielych miest doterajšieho rozhodovania dovolacieho súdu prispieť k vytvoreniu jeho ustálenej rozhodovacej praxe“). Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/216/2017).

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

20. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

21. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená (viď napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/216/2017). Zároveň je potrebné zdôrazniť, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. v spojení s § 432 ods. 2 C. s. p.

22. Z uvedeného vyplýva rozsah i obsah dôvodov, ktoré by mal dovolateľ uplatniť. Nesprávne právne posúdenie pritom môže byť dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok napadnutého rozhodnutia. Ak bude dovolateľ tvrdiť, že súdy z vykonaného dokazovania nezistili správne skutkový stav a nesprávne vec preto právne posúdili, a to vo vzťahu k riešeniu niektorej právnej otázky, nepôjde o dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, ale o napadnutie rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatočné zistenie skutkového stavu. Predložením vlastnej verzie skutkového stavu, ktorý považoval za dôležitý pre rozhodnutie, dovolateľ nesmeruje proti právnemu posúdeniu veci, ale proti skutkovým zisteniam (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, str. 1409).

23. Uvedené kritériá pre prípustnosť dovolania z dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 v spojení s ust. § 432 ods. 1 a 2 C. s. p. dovolanie podané žalobcom nespĺňa.

24. V prvom rade dovolací súd uvádza, že sa zaoberal len otázkami vymedzenými v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p., teda takými, v rámci ktorých dovolateľ uviedol právne posúdenie, ktoré považoval za nesprávne a zároveň uviedol v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia a nevenoval sa otázkam, ktoré neboli vymedzené zákonom stanoveným spôsobom. Takto vymedzené otázky následne podrobil prieskumu, či majú charakter otázok právnych alebo skutkových. S poukazom na uvedený obsah dovolania však dovolací súd musí konštatovať, že dovolateľ si zamieňa právne posúdenie so skutkovým vyhodnotením a posúdením veci.

25. Dovolací súd si uvedomuje, že rozlíšenie skutkovej a právnej otázky nemusí byť vždy jednoznačné, preto pri jej formulácii dovolateľom je potrebné mať na zreteli, že na to, aby dovolanie nebolo koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok (a teda aby bolo možné podrobiť rozhodnutie odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu), musí dovolateľ právnu otázku (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená / rozdielna rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Pokiaľ je teda dovolacia otázka formulovaná spôsobom, či konkrétna Dohoda medzi stranami sporu odporuje konkrétnemu ustanoveniu právneho predpisu, je zrejmé, že takáto otázka nie je otázkou právnou, ale skutkovou. Tento záver vyplýva aj zo skutočnosti, že posúdenie konkrétnej Dohody môže byť predmetom len konkrétneho konania, z čoho vyplýva, že takáto otázka vo všeobecnosti nemôže byť predmetom skoršej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Zároveň je potrebné povedať, že samotný výklad Dohody, či Vyhlásenia a v nich dojednaných pojmov, ako aj naplnenie predpokladov ich existencie, či posúdenie povahy týchto úkonov, predstavuje zisťovanie obsahu Dohody a Vyhlásenia, ako súčasť skutkového stavu veci. To, že sa odvolací súd nestotožnil s výkladom a názorom žalobcu o tom, kto na základe vykonaných dôkazov a zisteného skutkového stavu bol prevádzkovateľom starej skládky odpadov a či v nadväznosti na uvedené je alebo nie je Dohoda v súlade s Nariadením, rovnako ako zodpovedanie otázky, či Vyhlásenie predstavuje alebo nepredstavuje voľbu splnenia záväzku, ktorý úkon podlieha alebo nepodlieha schváleniu obecným zastupiteľstvom Obce a odporuje alebo neodporuje Zásadám hospodárenia Obce, nepredstavuje nesprávne

právne posúdenie veci z hľadiska dôvodov prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ v spojení s ust. § 432 ods. 1 a 2 C. s. p., keďže sa jedná o otázky skutkové (k otázke diferenciácie medzi skutkovým a právnym posúdením veci obdobne uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/47/2017 a 5Obdo/22/2017). Za relevantné vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. nemožno považovať argumenty žalobcu v dovolaní, z ktorých je zrejmá v zásade len jeho nespokojnosť s vyvodením iných skutkových zistení a záverov, než ním predkladaných počas konania.

26. Dovolací súd so zreteľom na ustanovenie § 442 C. s. p. nemôže pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. hodnotiť správnosť skutkových zistení odvolacieho súdu alebo spôsob vykonávania jednotlivých dôkazov alebo výsledok ich hodnotenia premietajúci sa do skutkových zistení odvolacieho súdu.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v podmienkach danej veci k naplneniu tvrdeného dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. nedošlo. Preto najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.»

6. S uvedenými závermi najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí a v ústavnej sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že v dôsledku formalistického prístupu k posudzovaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý nemal oporu v Civilnom sporovom poriadku, sa najvyšší súd odmietol dovolaním meritórne zaoberať.

Sťažovateľka dôvodí, že «ak Najvyšší súd SR za týchto okolností podmieňoval prípustnosť Dovolania dovolacou otázkou koncipovanou „dostatočne všeobecným spôsobom“ pre účely posúdenia existencie relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a v dôsledku absencie takéhoto dostatočne všeobecného spôsobu koncipovania otázky Dovolanie odmietol, potom postupoval neprípustne formalisticky, nerešpektoval zákaz odopretia spravodlivosti a porušil právo TOS na prístup k súdu» Napadnuté uznesenie odporuje podľa názoru sťažovateľky princípu právnej istoty, pretože vychádza z rozhodovacej praxe, ktorá v čase podania dovolania neexistovala, a sťažovateľka ju teda nemohla predvídať.

Zároveň sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd „postupoval v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti, keď predbežné otázky, či možno Obec považovať za prevádzkovateľa v zmysle Nariadenia a či Vyhlásenie podlieha schváleniu obecným zastupiteľstvom v zmysle Zákona o majetku obci, považoval za skutkové otázky a v dôsledku toho Dovolanie odmietol. Ide totiž o interpretáciu právnych predpisov, od ktorej Krajský súd odvodzoval predpoklady platnosti a účinnosti Dohody. Takéto otázky sú otázkami právnymi.“.

7. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej v záhlaví označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, predmetné uznesenie zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019,

pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Sťažovateľka odôvodňuje porušenie práv zaručených ústavou, dohovorom a listinou tým, že najvyšší súd sa ako dovolací súd odmietol meritórne zaoberať jej dovolaním. Záver najvyššieho súdu, v zmysle ktorého sa dovolaním sťažovateľky nemôže zaoberať s poukazom na nedostatok v spôsobe koncipovania právnej otázky, považuje sťažovateľka za príliš formalistický, nemajúci oporu v judikatúre najvyššieho súdu (do času podania dovolania sťažovateľkou), a tým odporujúci princípu právnej istoty.

17. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to,

aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05). Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

18. Ústavný súd už judikoval, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

19. Ústavný súd konštantne poukazuje na to, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018).

20. Ústavný súd však už taktiež judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02, I. ÚS 120/09).

21. Sťažovateľka namieta, že náležitosti vyžadované najvyšším súdom na účely prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a síce povinnosť dovolateľa vymedziť dovoláciu právnou otázkou nielen dostatočne konkrétne spôsobom podľa § 432 ods. 2 CSP (t. j. uviesť namietané nesprávne právne posúdenie veci a vyargumentovať, v čom spočíva jeho nesprávnosť), ale navyše aj „dostatočne všeobecným spôsobom“ pre posúdenie existencie relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, je príliš formalistická a nemá oporu v Civilnom sporovom poriadku.

22. Podľa § 219 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,... b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak... c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

23. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia poukázal na podstatu a zmysel dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (body 11 až 15 odôvodnenia napadnutého uznesenia) a k jeho prípustnosti uviedol, že ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnou otázkou riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Samotná polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rozlišujúc skutkovú a právnou otázkou,

najvyšší súd zdôraznil, že *„pokiaľ je teda dovolacia otázka formulovaná spôsobom, či konkrétna Dohoda medzi stranami sporu odporuje konkrétnemu ustanoveniu právneho predpisu, je zrejmé, že takáto otázka nie je otázkou právnou, ale skutkovou“*.

24. Podľa názoru ústavného súdu záver prijatý v napadnutom uznesení dovolacieho súdu o neprípustnosti dovolania je zdôvodnený ústavne udržateľným spôsobom. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje a jeho rozhodnutie považuje za príliš formalistické, nie je postačujúca sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup všeobecného súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V takom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

25. K sťažovateľkinej námietke, že v danom prípade pri skúmaní prípustnosti dovolania vychádzal najvyšší súd z judikatúry, ktorá v čase ňou podaného dovolania neexistovala, a teda ju nemohla predvídať, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právna úprava dovolania a dovolacieho konania v Civilnom sporovom poriadku prešla zásadnou koncepčnou zmenou. Zo zákonného textu vyplýva, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa odvíjajú od formulácie právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej (riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí) a zároveň od označenia ustálenej rozhodovacej prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil, resp. ktorá je ním rozhodovaná rozdielne alebo v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená nebola.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že sťažovateľka musí *„právnou otázkou (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej*

otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu“.

Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci dospel k záveru, že názor vyplývajúci z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu a týkajúci sa vymedzenia právnej otázky nemožno považovať za prekvapivý, resp. taký, ktorý sťažovateľka nemohla predvídať. Podľa názoru ústavného súdu už zo samotného znenia § 421 CSP je možné vyvodiť, že vzhľadom na skutočnosť, že od vymedzenia právnej otázky sa odvíja dovolací prieskum, a to v rozsahu, či sa od nej odvolací súd v rámci jej vyriešenia odklonil, riešil ju rozdielne alebo ju ešte neriešil, je pri jej formulácii nevyhnutný predpoklad jej „zovšeobecnenia“. Poukazujúc zároveň aj na prevažujúci prístup, podľa ktorého všeobecný súd právo netvorí, ale ho iba nachádza, nemožno skutočnosť, že najvyšší súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia poukázal aj na neskoršiu judikatúru, považovať za prílišný formalizmus nemajúci oporu v zákone, resp. odporujúci princípu právnej istoty.

26. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

27. Keďže sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti vymedzila predmet konania tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia, a teda pred ústavným súdom nenapadla (aj) právne závery krajského súdu, ústavný súd rozsudok krajského súdu v konaní o tejto ústavnej sťažnosti nepreskúmaval.

28. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že táto ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako takú ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

29. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími v nej uvedenými nárokmi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu